

**Európai egyezmény
a régészeti
örökség védelméről**

Official version:
European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (revised) /
Convention européenne pour la protection du patrimoine archéologique (révisée)
(European Treaty Series, No. 143 / Série des traités européens, n° 143)
(bilingual edition, English and French)
Strasbourg, Council of Europe, February 1992
ISBN 92-871-2052-8

A jelen kiadvány az Egyezmény szövegének a Magyar Közlöny 2000/90. számában
kihirdetett hiteles magyar nyelvű fordítása.

Második kiadás

Kiadja az Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központja
1055 Budapest, Kossuth tér 1-3.
Felelős kiadó: Pappné Farkas Klára igazgató
Nyomdai előállítás: Printorg Kft.
Példányszám: 1500

EURÓPAI EGYZMÉNY A RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉG VÉDELMEÉRŐL

Valletta, 1992. január 16.

B_EVEZETÉS

Az Európa Tanács tagállamai és azon más államok, amelyek aláíró Felekként csatlakoztak az Európai kulturális egyezményhez;

tekintettel arra, hogy az Európa Tanács célja nagyobb egység elérése tagállamai között, különösen a közös örökséget képező eszmék és elvek megőrzése és megvalósítása céljából;

figyelembe véve a Párizsban, 1954. december 19-én aláírt Európai kulturális egyezményt, különösen annak 1. és 5. Cikkét;

figyelembe véve a Granadában, 1985. október 3-án aláírt Egyezményt az európai építészeti örökség védelméről;

figyelembe véve a Delphiben, 1985. június 23-án aláírt Európai egyezményt a kulturális javak sérelméről;

figyelembe véve a Parlamenti Közgyűlés régészettel

kapcsolatos ajánlásait, különös tekintettel a 848. sz. (1978), a 921. sz. (1981) és a 1072. sz. (1988) Ajánlásokra;

figyelembe véve az R. (89) 5. sz. Ajánlást a régészeti örökség védelméről és kiteljesítéséről a városrendezési és vidékfejlesztési tevékenység körében;

emlékeztetve arra, hogy a régészeti örökség alapvető fontosságú az emberiség történetének megismerésében;

elismerve hogy az őskor és ókor történetéről tanúskodó európai régészeti örökségre súlyos fenyegetést jelent az állagromlás veszélye, a nagyszabású fejlesztési munkálatok, a természeti kockázati tényezők és a titokban vagy nem tudományosan végzett ásatások megszapordása, valamint a közvélemény elégtelen tájékozottsága;

megerősítve, hogy fontos a megfelelő igazgatási és tudományos ellenőrző eljárásokat életbe léptetni ott, ahol még nem léteznek, továbbá, hogy a régészeti örökség védelmére irányuló törekvéseknek megfelelő helyet kell kapniuk a város- és területrendezési, valamint a kulturális fejlesztési politikában is;

hangsúlyozva, hogy a régészeti örökség védelmének felelőssége nem lehet kizárólag a közvetlenül érintett országé, hanem az közös minden európai ország számára, az a cél, hogy csökkenjen az állagromlás kockázata, és elősegítsék az állagmegóvást a szakértők cseréje és a tapasztalatok összehasonlításának ösztönzésével;

figyelembe véve, hogy az európai országok tervezési politikája fejlődésének eredményeképpen szükségessé vált az 1969. május 6-án, Londonban aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló európai egyezményben foglalt elvek kiegészítése,

megállapodtak a következőkben:

A régészeti örökség meghatározása

1. Cikk

1. A jelen (átdolgozott) Egyezmény célja az európai kollektív emlékezet forrásának és a történeti és tudományos tanulmányok eszközének minősülő régészeti örökség védelme.
2. E célból a régészeti örökség elemeinek kell tekinteni minden olyan maradványt, tárgyat és az emberi lét bármely más, az elmúlt korokból fennmaradt nyomát,
 - (i) amelyek megőrzése és tanulmányozása segít rekonstruálni az emberiség történetét, és feltárni kapcsolatát természeti környezetével;

- (ii) amelyek esetében az ásatások vagy feltárások és az emberiség és környezete kutatásának egyéb módszerei az információszerzés fő forrásai;
 - (iii) és amelyek előfordulási helyei az aláíró Felek fennhatósága alatt álló bármely területen megtalálhatók.
3. A régészeti örökség szerkezeteket, építményeket, épületcsoportokat, telepeket, ingó tárgyakat, más jellegű emlékeket, valamint ezek összefüggéseit foglalja magában akár a szárazföldön, akár a víz alatt található.

Az örökség azonosítása és védelmi intézkedések

2. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy a saját állama számára megfelelő eszközökkel létrehozza a régészeti örökség védelmének jogi rendszerét, amely biztosítja a következőket:

- (i) a régészeti örökségről felfektetett nyilvántartás vezetését, valamint védett emlékek és területek osztályozását;

- (ii) a tartósan megőrzendő, régészeti védett területek létrehozását olyan helyeken is, ahol sem a föld felszínén, sem a víz alatt nincsenek szemmel látható maradványok, hogy megőrizzék azokat a tárgyi bizonyítékokat, amelyeket majd a későbbi generációk fognak tanulmányozni;
- (iii) a régészeti örökség elemeinek felfedezője köteles bejelentést tenni az illetékes hatóságoknak és a leleteket vizsgálat céljából rendelkezésére kell bocsátani.

3. Cikk

A régészeti örökség megőrzése és a régészeti kutatómunka tudományos jelentőségének szavatolása érdekében valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) az ásatások és más régészeti tevékenységek engedélyezésére és felügyeletére olyan eljárásokat alkalmaz, amelyek révén
 - a) megakadályozza a tiltott ásatásokat, illetve a régészeti örökség elemeinek törvénytelen elmozdítását eredeti helyükről,
 - b) biztosítja a régészeti ásatások és terepkutatások tudományos módszerekkel történő végzését, azzal a feltétellel, hogy

- lehetőség szerint roncsolást nem okozó kutatási módszerek kerüljenek alkalmazásra,
 - a régészeti örökség elemeit az ásatások során nem hozzák a felszínre, illetve az ásatások alatt vagy után nem hagyják őket felügyelet nélkül, illetve fedetlenül anélkül, hogy ne gondoskodnának megfelelő megőrzésükről, állaguk megóvásáról és kezelésükről;
- (ii) biztosítja, hogy ásatásokat, illetve más, potenciálisan roncsoló eljárást kizárólag csak képzett, külön engedéllyel rendelkező személyek végezhetnek;
- (iii) amennyiben belső jogszabályai lehetővé teszik, előzetes, külön e célból kiadott engedélyhez köti fémdetektorok, illetve más felderítő eszközök vagy eljárások használatát régészeti vizsgálatok céljaira.

4. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy a régészeti örökség fizikai védelmére a körülmények figyelembevételével intézkedéseket tesz, amelyek lehetővé teszik:

- (i) a tartósan megőrzendő régészetiileg védetté kijelölt területnek a helyi hatóságok általi megszerzését, illetve védelmük más alkalmas eszközökkel történő biztosítását;

- (ii) a régészeti örökség lehetőség szerint in situ állagmegóvását és jókarban tartását;
- (iii) az eredeti helyükről elmozdított régészeti maradványok megfelelő tárolóhelyeken történő tárolását.

A régészeti örökség integrált állagmegóvása

5. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) oly módon törekszik a régészeti és a fejlesztési tervek követelményeinek egyeztetésére és összehangolására, hogy biztosítja a régészek részvételét:
 - a) olyan tervezési politikák kialakításában, amelyek kiegyensúlyozott stratégiát vezetnek be a régészeti érdekű területek védelmére, állaguk megóvására és rendbehozatalukra,
 - b) a fejlesztési tervek kimunkálásának különböző szakaszaiban;
- (ii) biztosítja, hogy a régészek, valamint a város- és területrendezők rendszeresen tanácskozzanak

egymással annak érdekében, hogy lehetővé tegyék:

- a) a régészeti örökségre nagy valószínűséggel károsan ható fejlesztési tervek módosítását,
 - b) a lelőhely megfelelő tudományos tanulmányozásához és az eredmények publikálásához elegendő idő és eszközök biztosítását;
- (iii) biztosítja, hogy a környezeti hatásvizsgálatok és az azokból következő döntések teljes mértékben figyelembe vegyék a régészeti lelőhelyeket és azok környezetét;
- (iv) gondoskodik arról, hogy a régészeti örökségnek a fejlesztési munkálatok során felbukkant elemeit, amennyiben csak lehetséges, in situ óvják meg;
- (v) biztosítja, hogy a régészeti lelőhelyeknek a nagyközönség számára történő megnyitása és különösen a nagyszámú látogató fogadásához szükséges szerkezeti megoldások ne legyenek kedvezőtlen hatással e területek és környezetük régészeti és tudományos jellegére.

A régészeti kutatás és állagmegóvás finanszírozása

6. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) országos, regionális és helyi hatóságok, hatásköröknek megfelelően, közpénzekből támogatják a régészeti kutatásokat;
- (ii) bővíti a leletmentő régészet anyagi forrásait azáltal, hogy
 - a) megfelelő lépésekkel biztosítja, hogy a nagyobb köz-, vagy magánfejlesztési tervek miatt szükségessé váló bármely régészeti tevékenység teljes költségét a helyzetnek megfelelően a közösségi vagy magánszektor forrásaiból fedezzék,
 - b) e munkálatok költségvetésében a környezeti és regionális tervezési óvórendszabályok miatt szükséges hatástanulmányokkal azonos módon gondoskodik az előzetes régészeti tanulmányokról és terepmunkákról, a tudományos összefoglaló jelentésről, továbbá a teljes publikációról és a leletek nyilvántartásba vételéről.

A tudományos információ gyűjtése és terjesztése

7. Cikk

A régészeti feltárások tanulmányozásának, illetve a róluk szóló ismeretanyag terjesztésének elősegítése céljából valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) a joghatósága alá tartozó területeken található régészeti lelőhelyekről felméréseket, nyilvántartást és térképeket készít, illetve azokat naprakész állapotba hozza;
- (ii) minden gyakorlati intézkedést megtesz annak biztosítására, hogy a régészeti munkálatokat követően, még a szaktanulmányok szükséges, teljes körű közzététele előtt, készüljön publikálható tudományos összefoglaló jelentés.

8. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) tudományos célokra elősegíti a régészeti örökség elemeinek országon belüli és nemzetközi cseréjét, miközben megfelelő lépéseket tesz annak szavatolására, hogy ez a forgalom semmiképpen se károsítsa kulturális és tudományos értékükben ezeket a tárgyakat;

- (ii) előmozdítja a folyamatban lévő régészeti kutatásokról és ásatásokról szóló információk összegyűjtését, és hozzájárul nemzetközi kutatási programok szervezéséhez.

A köztudat formálása

9. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) nevelőmunkát fejt ki annak érdekében, hogy a közvélemény egyre jobban felismerje és tudatosítsa a régészeti örökség értékét a múlt megértésében, valamint a régészeti örökséget fenyegető veszélyeket;
- (ii) elősegíti régészeti öröksége fontos elemeinek, különösen a régészeti emlékeknek a nyilvános hozzáférhetőségét, és ösztönzi a régészeti tárgyakból készült megfelelő válogatások bemutatását a nagyközönségnek.

A régészeti örökség elemei tiltott forgalmának megelőzése

10. Cikk

Valamennyi Fél vállalja, hogy

- (i) gondoskodik arról, hogy illetékes közhatóságai és tudományos intézményei összegyűjtsék az azonosított tiltott ásatásokról származó információkat;
- (ii) értesíti a jelen (átdolgozott) Egyezményhez csatlakozott származási állam illetékes hatóságait minden felajánlott leletről, amely gyaníthatóan tiltott ásatásból származik, vagy amelyet a hivatalos ásatásokból törvénytelen úton kiragadtak, és rendelkezésre bocsátja az ezekkel kapcsolatos adatokat;
- (iii) megteszi a kellő lépéseket annak érdekében, hogy azok a múzeumi és hasonló intézményei, amelyek szerzeményezési gyakorlatát államilag ellenőrzi, ne szerezhessék meg a régészeti örökség olyan darabjait, amelyek gyaníthatóan ellenőrizetlen feltárásokból, vagy tiltott ásatásokból, vagy hivatalos ásatásokból ugyan, de törvénytelen úton származnak;
- (iv) a Felek területén található múzeumoknak és hasonló intézményeknek, amelyeknek a szerzeményezési politikája nem áll állami ellenőrzés alatt

- a) eljuttatja a jelen (átdolgozott) Egyezmény szövegét,
- b) minden erőfeszítést megtesz annak biztosítására, hogy a szóban forgó múzeumok és intézmények tiszteletben tartsák a jelen Cikk (ii) pontjában meghatározott elveket;
- (v) neveléssel, tájékoztatással, éberséggel és együttműködéssel a lehetséges mértékben korlátozza az ellenőrizetlen felfedezésekből, tiltott ásatásokból, illetve hivatalos ásatásból törvénytelenül szerzett, a régészeti örökséghez tartozó elemek átruházását.

11. Cikk

A jelen (átdolgozott) Egyezmény egyetlen pontja sem érinti a Felek között már létrejött vagy a jövőben létrejövő két-, illetve többoldalú, a régészeti örökség elemeinek tiltott forgalmazására, illetve a jogos tulajdonosnak történő visszajuttatására vonatkozó szerződéseket.

Kölcsönös technikai és tudományos segítség

12. Cikk

A Felek vállalják, hogy

- (i) kölcsönös technikai és tudományos segítséget nyújtanak egymásnak azáltal, hogy a régészeti örökséget érintő ügyekben összesítik tapasztalataikat, és sort kerítenek szakértők cseréjére;
- (ii) a tárgyra vonatkozó nemzeti jogszabályok vagy kötelező érvényű nemzetközi szerződések alapján ösztönzik a régészeti örökség megőrzésében jártas szakemberek cseréjét, ideértve a képzésért felelős szakértőket is.

Az (átdolgozott) Egyezmény érvényesítésének ellenőrzése

13. Cikk

A jelen (átdolgozott) Egyezmény céljaira az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által az Európa Tanács Alapszabályának 17. Cikke szerint fölállított szakértői bizottság kíséri figyelemmel a jelen (átdolgozott) Egyezmény érvényesítését, amely többek között

- (i) rendszeresen jelentést tesz az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a régészeti örökség védelmét szolgáló politika helyzetéről az Egyezmény tagállamaiban, valamint az (átdolgozott) Egyezményben meghatározott elvek érvényesítéséről;
- (ii) javaslatokat terjeszt az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága elé az (átdolgozott) Egyezmény rendelkezéseinek érvényesítését szolgáló intézkedésekre, ideértve a többoldalú tevékenységeket, az (átdolgozott) Egyezmény felülvizsgálatát vagy módosítását, valamint a közvélemény tájékoztatását az (átdolgozott) Egyezmény céljairól;
- (iii) ajánlásokat terjeszt az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága elé, hogy azokat az államokat is szólítsák fel a jelen (átdolgozott) Egyezményhez történő csatlakozásra, amelyek nem tagjai az Európa Tanácsnak.

Záró rendelkezések

14. Cikk

1. Jelen (átdolgozott) Egyezmény aláírásra nyitva áll az Európa Tanács tagállamai, valamint az Európai kulturális egyezmény tagállamai számára.

Az (átdolgozott) Egyezményt megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra kell bocsátani. A megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

2. Azok az államok, amelyek csatlakoznak a Londonban, 1969. május 6-án aláírt, a Régészeti örökség védelméről szóló egyezményhez, mindaddig nem helyezhetik letétbe a megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okiratot, amíg fel nem mondták, vagy egyidejűleg fel nem mondják az említett Egyezményt.
3. A jelen (átdolgozott) Egyezmény hat hónappal azt követően lép hatályba, hogy négy állam, amelyek közül legalább három tagja az Európa Tanácsnak, a megelőző bekezdésekben foglalt eljárásnak megfelelően kifejezésre juttatta készségét az (átdolgozott) Egyezmény kötelmeinek betartására.
4. Abban az esetben, ha az előző két bekezdés alkalmazása során az 1969. május 6-i Egyezmény felmondása nem a jelen (átdolgozott) Egyezménnyel egyidejűleg lép hatályba, a csatlakozó állam a megerősítésről, elfogadásról vagy jóváhagyásról szóló okirat elhelyezésekor kijelentheti, hogy a jelen (átdolgozott) Egyezmény hatálybalépéséig változatlanul az 1969. május 6-i Egyezményt fogja alkalmazni.

5. A jelen (átdolgozott) Egyezmény a megerősítési, elfogadási vagy jóváhagyási okirat letétbe helyezésétől számított hat hónap elteltével lép életbe azon államok számára, amelyek később juttatják kifejezésre készségüket az Egyezmény kötelmeinek betartására.

15. Cikk

1. A jelen (átdolgozott) Egyezmény hatálybalépése után az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága az Európa Tanács Alapokmányának 20. d) Cikke szerint hozott többségi határozattal, valamint a jelen (átdolgozott) Egyezménynek a Bizottságban helyet foglaló tagállamai egyhangú szavazatukkal bármely államot felkérhetnek a jelen (átdolgozott) Egyezményhez történő csatlakozásra, amely nem tagja az Európa Tanácsnak, illetve az Európai Gazdasági Közösségnek.
2. A jelen (átdolgozott) Egyezmény valamennyi csatlakozó állam, illetve - amennyiben csatlakozni kíván - az Európai Gazdasági Közösség számára a csatlakozási okiratnak az Európa Tanács Főtitkáránál való letétbe helyezése után hat hónappal lép életbe.

16. Cikk

1. Az aláíráskor, illetve a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésekor bármely állam meghatározhatja azt a területet vagy azokat a területeit, amelyeken a jelen (átdolgozott) Egyezményt alkalmazni fogja.
2. Az Európa Tanács Főtitkárához címzett nyilatkozattal valamennyi állam bármely későbbi időpontban kiterjesztheti a jelen (átdolgozott) Egyezmény alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott bármely más területre. Ezeket a területeket illetően a jelen (átdolgozott) Egyezmény hat hónappal azt követően lép hatályba, hogy a Főtitkár kézhez vette a nyilatkozatot.
3. A fenti két bekezdés alapján tett minden nyilatkozatot, a benne meghatározott bármely terület vonatkozásában, a Főtitkárhoz intézett bejelentés révén vissza lehet vonni. A visszavonás hat hónappal azt követően lép hatályba, hogy a Főtitkár kézhez vette a bejelentést.

17. Cikk

1. A jelen (átdolgozott) Egyezményt az Európa Tanács Főtitkárához címzett bejelentéssel valamennyi Fél bármikor felmondhatja.

2. A felmondás hat hónappal azt követően lép hatályba, hogy a Főtitkár kézhez vette a bejelentést.

18. Cikk

Az Európa Tanács Főtitkára köteles értesíteni az Európa Tanács tagállamait, az Európai kulturális egyezmény egyéb tagállamait, valamint a jelen (átdolgozott) Egyezményhez csatlakozott vagy csatlakozásra felhívott egyéb államokat, továbbá az Európai Gazdasági Közösséget:

- (i) minden aláírásról;
- (ii) megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okiratok minden egyes letétbe helyezéséről;
- (iii) a jelen (átdolgozott) Egyezmény 14., 15. és 16. Cikk szerinti hatálybalépésének minden egyes időpontjáról;
- (iv) a jelen (átdolgozott) Egyezményt érintő minden egyéb cselekedetről, bejelentésről vagy közlésről.

A fentiek tanúsítására alulírottak kellő felhatalmazással rendelkezve aláírták a jelen (átdolgozott) Egyezményt.

Készült Vallettában, 1992. év január hó 16. napján, az Európa Tanács levéltárában letétbe helyezendő egyetlen

példányban, angol és francia nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles.

Az Európa Tanács Főtitkára köteles hiteles másolatot küldeni az Európa Tanács valamennyi tagállamának, az Európai kulturális egyezmény más tagállamainak, továbbá a csatlakozásra felhívott nem tagállamoknak és az Európai Gazdasági Közösségnek.